

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. องค์ประกอบของหลักสูตร
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. การประเมินหลักสูตร
5. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรแบบจำลองชิป (CIPP Model)
6. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยพยาบาล
เกื้อการุณย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า "หลักสูตร" มีนัยการศึกษาได้ให้คำนิยามไว้แตกต่างกันมากมายดังนี้ คือ

สุมิตร คุณานุกร (2523) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สังัด อุกุรานันท์ (2527) ได้รวบรวมคำนิยามของหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งมี 8 ประเภท ได้แก่

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน
2. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก

3. หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอน
4. หลักสูตร คือ สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ
5. หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง
6. หลักสูตร คือ ข้อผูกพันระหว่างครูและนักเรียน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน
7. หลักสูตร คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

บุญมี เฌรยอด (2529) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงโครงการให้ความรู้และประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้

চারง บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร เป็น 3 ประการคือ

1. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามจุดหมายไว้
2. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ทาบ (Hilda Taba, 1962) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือ แนวทางในการเตรียมพลเมืองเพื่อที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตให้แก่วัฒนธรรม

กูด (Carter V. Good, 1973) ได้ให้ความหมายตามหลักพจนานุกรมการศึกษาไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้น หรือ รับประทานนียบัตรในหมวดวิชาสำคัญ ๆ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ความหมายของหลักสูตรข้อนี้หมายถึงหลักสูตรรายวิชา

2. หลักสูตร คือ แผนหรือโครงร่างของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้จนจบชั้น หรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถเรียนต่อทางอาชีพ ต่อไป

3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรที่นักการศึกษาให้ไว้เช่น พอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรนั้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะ ดังนี้

ธำรง บิวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ และขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ

1. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากที่ยุ่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ยุ่เรียนจบ เนื้อหาสาระ ในวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการ และวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้ และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์ และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนการสอน

ซึ่งข้อคิดของ ช่าง บัวศรี สอดคล้องกับ ทาบา (1962) สุมิตร คุณานุก (2523) และ กาญจนา คุณานุรักษ์ (2527)

แต่สำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์นั้น จินตนา ยูนินันท์ (2527) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรพยาบาลตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ฉบับพุทธศักราช 2525 ของทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาวิชาชีพของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. โครงสร้างของหลักสูตร
3. โปรแกรมการเรียน
4. การประเมินผลการเรียนการสอน
5. ค่าอธิบายรายวิชาของทุกรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า หลักสูตรไม่ว่าอยู่ในระดับใด องค์ประกอบของหลักสูตรจะประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์หลักสูตร นอกจากหลักสูตรอุดมศึกษาจะประกอบด้วยปรัชญา
2. โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย วิธีการสอน โปรแกรมการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน
4. การประเมินผลหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

คำว่า "การพัฒนา" (Development) มีความหมายอยู่ 2 ความหมายคือ

1. การทำให้ดีขึ้น
2. ทำให้เกิดขึ้น

ดังนั้น คำว่า "การพัฒนาหลักสูตร" จึงมีผู้ให้ความหมายในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2522) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร คือการพัฒนาระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำรา แบบเรียน และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริการและบริหารหลักสูตร

สังัด อุทรานันท์ (2527) กล่าวว่า คำว่า การพัฒนาเป็นคำที่ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Development" ซึ่งมีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกหมายถึงทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งหมายถึง ทำให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร จึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะ เช่นเดียวกันคือ ความหมายแรกหมายถึงการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นและอีกความหมายหนึ่งก็คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

ทาบ (Hilda Taba, 1962) นักพัฒนาหลักสูตรได้ให้ความหมายของคำว่า "การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระบบหรือเปลี่ยนทั้งหมดตั้งแต่จุดหมายหรือวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้ จะกระทบกระเทือนทางด้านความรู้และความรู้สึกนึกคิดของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย "ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐาน หรือแบบของหลักสูตรเดิม

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าการพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น

หรือการทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร จะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงโครงการที่ประมวลความรู้ทั้งหลาย เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น โดยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ประกอบด้วยขั้นตอนหลายขั้นตอน และหลายรูปแบบ ซึ่งนักการศึกษาหลักสูตรหลายท่านได้เสนอแนวคิดขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ไว้ดังนี้ ไทเลอร์ (Tyler, 1969) ได้วางแบบโครงสร้างของหลักสูตรโดยใช้วิธี "Means-Ends Approach" โดยได้ให้หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรไว้สี่ประการ ซึ่งเรียกว่า "Tyler Rationale" ซึ่งมีหลักเกณฑ์ไว้ว่า ในการจัดทำหลักสูตร และการสอนนั้นควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐานสี่ประการ ดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะจัดให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะช่วยทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่า วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

จากคำถามสรุปได้ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการดังนี้ คือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
3. คัดเลือกวิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. กำหนดวิธีวัด และประเมินผล

นอกจากนี้ สัจด์ อูทรานันท์ (2529) ได้กล่าวว่าในทัศนะของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) นั้น จะดำเนินการสร้างหลักสูตร คว้าศึกษาข้อมูลจาก 3 แหล่ง คือ สังคม ผู้เรียน และผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา แล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายชั่วคราวขึ้น และจุดมุ่งหมายที่ได้นี้จะถูกกลั่นกรองโดยทฤษฎีการเรียนรู้และปรัชญา ซึ่งไทเลอร์จะใช้ความรู้จากปรัชญาและทฤษฎีการเรียนรู้ในการตัดทอนจุดมุ่งหมายที่สำคัญน้อย หรือไม่จำเป็นออกไปเมื่อได้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงแล้ว ก็จะถึงขั้นของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในทัศนะของไทเลอร์

ทาบ (Taba, 1962) ได้เสนอรูปแบบสำหรับการออกแบบหลักสูตรไว้เป็น 4 ส่วน คือ กำหนดจุดประสงค์ เลือกประสบการณ์ จัดประสบการณ์ และขอบเขตของเนื้อหาสาระแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแต่ละส่วน และในแต่ละส่วนยังได้เสนองถึงข้อกำหนดสำหรับการพิจารณา ลักษณะการจัดการและสิ่งที่เกี่ยวข้องอีกด้วย โดยกระบวนการจัดทำหลักสูตรของทาบานักได้นำมาจากแนวความคิดเดิมของไทเลอร์ ซึ่งทาบ ได้ทำการปรับขยายแนวความคิดขึ้นนั่นเอง โดยทาบได้เสนอแนะขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

1. สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ

3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะต้องนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการ และความจำเป็นของสังคมโดยพยายามคัดเลือกมาให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้

4. จัดลำดับขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่เลือกมาได้

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

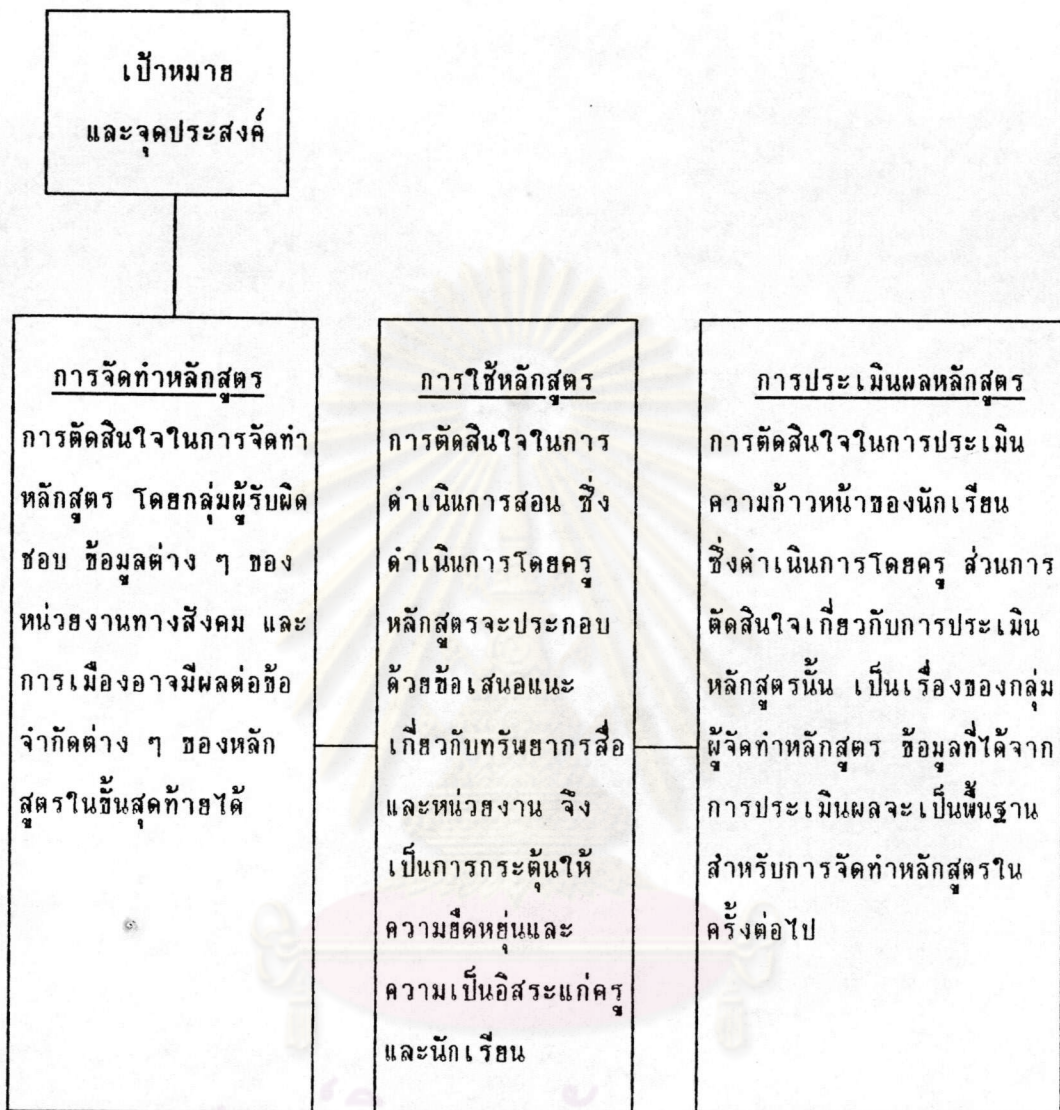
6. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะนำมาเสริมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

7. กำหนดวิธีการ และเกณฑ์ในการประเมินผล

เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลwis (Saylor, Alexander and Lewis, 1981)

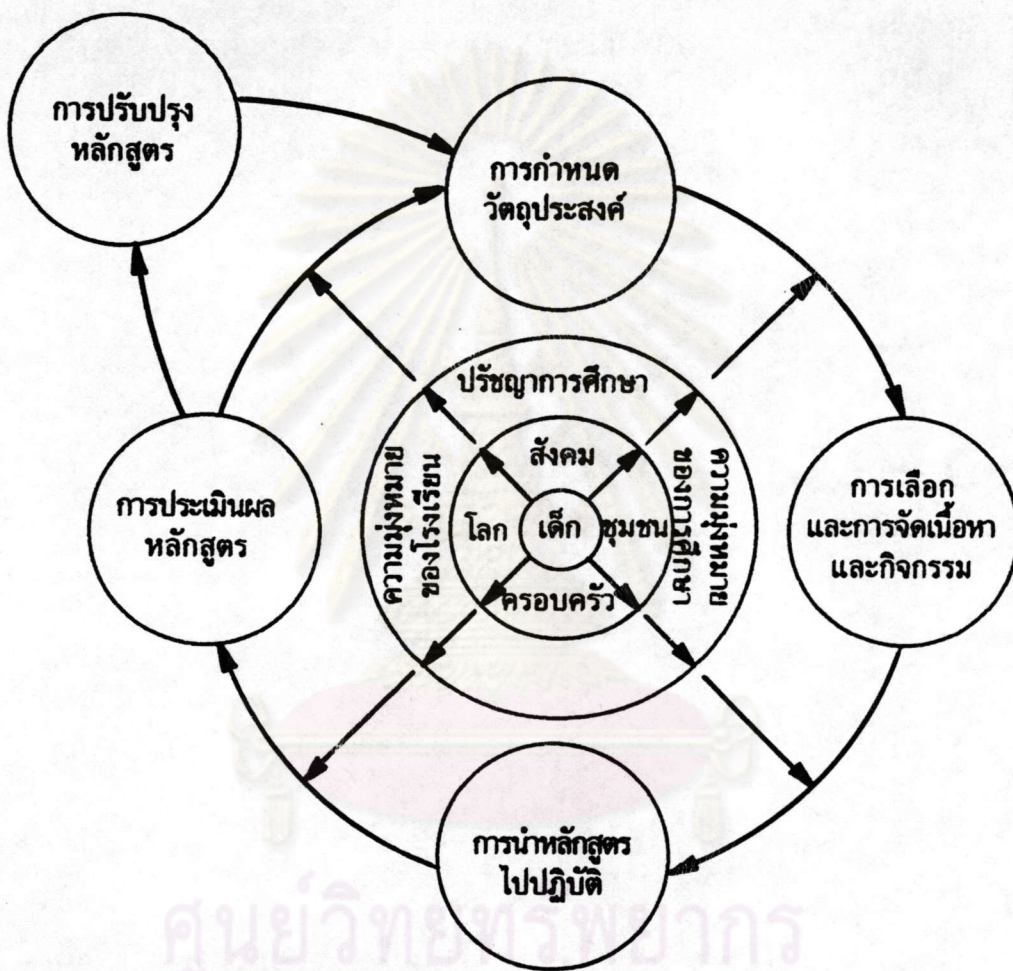
ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรไว้ตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส

สัมพันธ์ คุณานุกร (2518) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ สัมมิตร คุณานุกร

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่นักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อการพิจารณาสร้างหลักสูตรขึ้นมาแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการนั้น ๆ
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำต่อจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นการตั้งเป้าหมายว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดในตัวผู้เรียน อันจะช่วยย้สสภาพปัญหาหรือความต้องการได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนอง
3. การเลือกเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการคัดเลือกบรรจุเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะ เป็นสื่อหรือหนทางที่จะช่วยนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเบื้องต้นก่อนนำไปใช้
5. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติหรือไปสู่การเรียนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท
6. การประเมินผลหลักสูตร เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบว่า หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นสามารถใช้ได้ดีเพียงใด ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์ หรือจุดมุ่งหวังของสังคมเพียงใด และผลจากการประเมินที่ได้จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 6 ขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ถาวร บัวศรี (2532) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าก่อนจะลงมือร่างหลักสูตร ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรเดิมที่ใช้อยู่
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาทางเศรษฐกิจ

3. สังคม และการเมือง
4. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน
6. ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และอาคารสถานที่

จินตนา ฐนิพันธ์ (2530) ได้เสนอ วิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับวิชาชีพดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อความต้องการด้านสุขภาพของชุมชน และความต้องการด้านสาธารณสุข
2. ศึกษาปรัชญา ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอน และนโยบายของสถาบันต้นสังกัด
3. ศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในด้านทรัพยากรการเงิน บุคคล และสถานที่
4. ศึกษาความต้องการและคุณลักษณะของนักศึกษา
5. ศึกษาข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล ได้แก่ ความต้องการของสังคม เกี่ยวกับชนิดของพยาบาล และจำนวนที่สังคมต้องการ

วิธีการศึกษาอาจใช้ได้ทั้งวิธีทางตรง และวิธีทางอ้อม หรือใช้ทั้ง 2 วิธีประกอบกัน ดังนี้

- ก. การศึกษาโดยวิธีทางตรง ทำได้โดย
 1. สอบถามโดยใช้แบบสอบถามในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
 2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง
 3. สังเกตกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะของการวิจัยเชิงมนุษย-
วิทยา
 4. การระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง (Brain Storming)
- ข. การศึกษาทางอ้อม โดย
 1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร
 2. การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ตัวชี้วัด (Indicators) ที่สำคัญ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นต้นแรกของการพัฒนาหลักสูตรในทุก
ระดับการศึกษา ถ้าหลักสูตรปราศจากจุดมุ่งหมายก็จะทำให้การจัดการศึกษาว่านวยจาระบบระเบียบ

สังัด อูทรานันท์ (2527) ได้ให้ลักษณะของจุดมุ่งหมายที่ดี ดังนี้

1. ควรตั้งอยู่บนรากฐานทางการศึกษาอย่างถูกต้อง
2. สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
3. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
4. มุ่งเสริมสร้างค่านิยม ทัศนธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
5. เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติ ส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามหลาย

ด้าน

6. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด
7. มีความชัดเจนไม่คลุมเครือและมีความต่อเนื่องกันทุกข้อ โดยไม่มีการขัดแย้งกัน
8. ควรยืดหยุ่น และเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

จินตนา อุนนิพันธ์ (2530) ได้เสนอแนวคิดแหล่งที่มาของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา
พยาบาลตามแผนภาพที่ 4 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 4 แหล่งที่มาของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาพยาบาล

চার্জ বার্ষী (2532) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับปรัชญา หรืออุดมการณ์ของสังคม
2. ต้องสอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
3. ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม
4. ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน
5. ต้องสอดคล้องและส่งเสริมจุดหมายของหลักสูตรระดับอื่น
6. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้
7. ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียน และสังคม
8. ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

จากแนวคิดของนักการศึกษา จึงสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรควรมีดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสังคม
2. มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ
3. ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม
4. ความเป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพ
5. มุ่งเสริมสร้างค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม

3. การเลือกเนื้อหาสาระ และมวลประสบการณ์การเรียนรู้

สังค อุทรานันท์ (2527) ได้กล่าวว่า เนื้อหาสาระ และประสบการณ์มีความสำคัญเป็นอันมาก เพราะเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

1. โครงสร้างของความรู้ หรือโครงสร้างของหลักสูตร
2. ประเภทของเนื้อหาสาระ
3. หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาบรรจุในหลักสูตร

1. โครงสร้างของความรู้ หรือโครงสร้างของหลักสูตร

บรูเนอร์ (Bruner, 1960 อ้างถึงใน สัจด์ อุทรานันท์, 2527) ได้กล่าวว่า ถ้ามีการจัดลำดับโครงสร้างของสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ดี ก็จะสามารถนำเอาความรู้ในสาขาวิชาเหล่านั้นมาสอนให้สอดคล้องกับระดับวุฒิภาวะ และความสามารถของเด็กแต่ละวัยได้

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2526) จึงได้เสนอว่า โครงสร้างของหลักสูตรอุดมศึกษา ควรประกอบด้วยเนื้อหาวิชา 3 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่เป็นวิชาพื้นฐาน (Foundation Courses or Basic Courses) หมายถึงวิชาเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับศึกษา และทำความเข้าใจในวิชาชีพนั้น ๆ ต่อไปที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. กลุ่มวิชาชีพ หรือวิชาเฉพาะสาขา (Professional Courses) เป็นเนื้อหาด้านวิชาชีพ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อออกไปประกอบอาชีพ
3. คุณธรรม และทักษะในวิชาชีพ การศึกษาในทุกอาชีพจะต้องมีการศึกษา และอบรมให้ผู้ที่อยู่ในอาชีพมีคุณธรรมอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดความมั่นใจทั้งแก่เพื่อนร่วมอาชีพ และแก่ประชาชนที่จะมาใช้บริการ คุณธรรมในที่นี้จะครอบคลุมทัศนคติ ค่านิยม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

จินตนา ยูนิพันธ์ (2530) กล่าวว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในแนวสากล และในประเทศไทยมีโครงสร้างของหลักสูตร ดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป (General Education)
2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ (Professional Foundation Courses)
3. หมวดวิชาชีพ (Professional Courses)
4. หมวดวิชาเลือกเสรี (Elective Courses)

2. ประเภทของเนื้อหาสาระ

มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตร ได้จำแนกเนื้อหาสาระที่บรรจุในหลักสูตร แตกต่างกันไปหลายแนวคิดดังนี้

นิโคล และนิโคล (Nicholls and Nicholls, 1967) ได้กล่าวว่า เนื้อหาสาระที่บรรจุไว้ในหลักสูตรจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ความรู้ความเข้าใจ
2. ทักษะ
3. ค่านิยม

สัจจ อุกุรานันท์ (2527) ได้กล่าวว่า เนื้อหาสาระจัดแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ข้อเท็จจริง และความรู้ธรรมดา
2. ความคิดรวบยอด และหลักการ
3. การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์
4. ความสามารถและลักษณะทางกาย
5. เจตคติ และค่านิยม

3. หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระ

สัจจ อุกุรานันท์ ได้กล่าวว่า ในหลักสูตรใด ๆ ก็ตามจะต้องมีเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น หรือมีจะนั้นก็จะต้องเชิญผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นมาเป็นผู้คัดเลือกเนื้อหาสาระ

ทาบ (Taba, 1962) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระดังนี้

1. มีความเชื่อถือได้และมีความสำคัญของเนื้อหาสาระ (Validity and significant of content)
2. มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม (Consistency of social reality)
3. มีความสมดุลย์ในความกว้างและความลึก (Balance of breadth and depth)
4. สนองความต้องการของความมุ่งหมายได้หลาย ๆ ข้อ (Provision for wide range of objectives)

5. สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Leanability and adaptability to experience of student)

6. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Appropriateness to the needs and interest of students)

สังจิต อุทรานันท์ (2527) ได้เสนอหลักเกณฑ์การเลือกเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. เกณฑ์ความถูกต้อง
2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียน
3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ
4. เกณฑ์แห่งความสนใจ

ถำรง บัวศรี (2532) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต
2. สอดคล้องกับบุคลิกภาพและประสบการณ์ของผู้เรียน
3. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษานั้น
4. เชื่อถือได้ และเป็นแก่นสารของความรู้ในวิชานั้น ๆ
5. สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม
6. ครอบคลุมความรู้หลาย ๆ ด้าน

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นั้น ไทเลอร์ (Tyler, 1969) ได้เสนอแนวคิดในการจัด ดังนี้

1. เป็นลำดับ (Sequence) โดยการจัดลำดับจากง่ายไปยาก จากเนื้อหาที่ซับซ้อนน้อยไปสู่ที่ซับซ้อนมากขึ้น
2. ความต่อเนื่อง (Continuity) เป็นการติดต่ออย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้อย่างหนึ่งแล้ว ในรายวิชาต่อไปก็ควรเห็นประสบการณ์เดิมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญ
3. การผสมผสาน (Integration) เป็นการจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ชัดเจน หากมีการจัดเนื้อหาเป็นส่วน ๆ จะทำให้ผู้เรียนสับสน

จากที่กล่าวมานี้จึงสรุปได้ว่า การเลือกเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียน สำหรับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องประกอบด้วย

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป
2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ
3. หมวดวิชาชีพ
4. หมวดวิชาเลือกเสรี

ในการเลือกเนื้อหาสาระจะต้องใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1. มีความเชื่อถือได้
2. สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม
3. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและประสบการณ์ของผู้เรียน
4. มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องจัดเป็นลำดับ มีความต่อเนื่องไม่ซ้ำซ้อนกันและควรจัดอย่างผสมผสาน

4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล

ชำระ บัณฑิต (2532) ได้ให้ความหมายของการวัดผล การประเมินค่าและการประเมินผล ดังนี้

การวัดผล หมายถึง การวัดคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการวัดในด้านปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ ด้านปริมาณ ได้แก่ การวัดความยาว ความกว้าง ความสูง ฯลฯ ส่วนในด้านคุณภาพ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ระดับเข้ามีปัญหา ฯลฯ

การประเมินค่า หมายถึง การนำเอาค่าของการวัดผลมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่มีอยู่เป็นสากล หรือที่กำหนดขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อพิจารณาว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ผลจากการประเมินค่า นี้จะช่วยในการตัดสินใจว่า สิ่งที่น่ามาประเมินผลนั้นเป็นอย่างไร

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการประเมินค่า และตัดสินใจ

ในการกำหนดมาตรการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นี้ เพื่อเป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ซึ่งชำระ บัณฑิต ได้แบ่งขั้นตอนของการประเมินผลการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอน

คือ

1. การกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินผล
2. การเลือกเครื่องมือสำหรับวัดสิ่งที่ต้องการประเมินผล
3. การวัดผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่ได้เลือกไว้
4. การเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับมาตรฐานที่กำหนดไว้
5. การประเมินผล

5. การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของหลักสูตร เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้นั้นมีนักการศึกษาให้แนวคิดแตกต่างกัน ดังนี้

สมิทร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า การนำเอาหลักสูตรไปใช้ต้องรวมถึงกิจกรรม 3 ประการ คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เช่น การวางแผนการสอน
2. การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ได้แก่ การเตรียมบุคลากร สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน เทคนิคและวิธีสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า การจัดการบริหารการใช้หลักสูตรควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การเตรียมวางแผนการเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การจัดบริการวัสดุ ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียน
6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
7. การจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ และเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริม

หลักสูตร

8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร

อ้าง บัณฑิต (2532) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องดำเนินการ

4 เรื่อง คือ

การศึกษา

และอาคารสถานที่

1. การวางแผนนำหลักสูตรใหม่ เข้าแทนที่หลักสูตรเดิม
2. การเตรียมการก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่
 - 2.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
 - 2.2 การเตรียมบุคลากร เช่น การเตรียมครูผู้สอน การเตรียมผู้บริหาร
 - 2.3 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือเครื่องใช้
 - 2.4 การเตรียมระบบบริหารของสถานศึกษา
 - 2.5 การเตรียมงบประมาณค่าใช้จ่าย
 - 2.6 การเตรียมปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู
 - 2.7 การเตรียมชุมชนและสังคม
3. การตรวจสอบความพร้อม ได้แก่
 - 3.1 การประเมินผลหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้
 - 3.2 การประเมินผลความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอน และชุมชน
 - 3.3 การประเมินผลโครงการที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้
4. การบริหารงานการใช้หลักสูตร
 - 4.1 การสนับสนุนงานการใช้หลักสูตร ได้แก่ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 - 4.2 การกำกับดูแลเพื่อควบคุมคุณภาพหลักสูตร

จากแนวคิดของนักการศึกษา จึงพอสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ขั้นตอนเตรียมการ เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยเตรียมล่วงหน้าก่อนใช้หลักสูตร ดังนี้

1.1.1 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร ได้แก่ การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อมวลชน การประชุมสัมมนา

1.1.2 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ได้แก่ การเตรียมครูผู้สอน

1.1.3 การเตรียมความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุฝึก สื่อการสอน ห้องสมุด อาคารสถานที่ งบประมาณ สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน

1.1.4 การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน

1.2 ขั้นตอนดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เมื่อหลักสูตรได้นำไปใช้จะต้องมีการดำเนินการบริหารหลักสูตร ดังนี้

1.2.1 การประชุมครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

1.2.2 การจัดทำคู่มือครู

1.2.3 การจัดตารางสอน

1.2.4 การจัดครูเข้าสอน

1.2.5 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์การสอน สื่อการสอน วัสดุต่าง ๆ

1.3 การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน เทคนิคและวิธีสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

6. การประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร ดังที่ สจัด อูทรานันท์ (2527) ได้กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรจะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตร จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณค่าสูงขึ้น อันจะเป็นผลในการนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้โดยสะดวก

การประเมินผลหลักสูตร

ความหมายของการประเมิน

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมิน ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525) กล่าวว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ สำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือโปรแกรม หรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2533) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) จากสิ่งที่วัดได้

จากความหมายของการประเมินจึงสรุปได้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศในการตัดสินคุณค่า

ความหมายของการประเมินผลหลักสูตร

การประเมินผลหลักสูตรเป็นส่วนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร ทิศนา แชนมณี (2533) ได้กล่าวถึง การประเมินผลหลักสูตร ในความหมายของ สตีฟเฟิลบีม และคณะ ว่าเป็นกระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกอื่นที่ดีกว่าของเดิม

และครอนบาค (Cronbach อ้างถึงใน ทิศนา แชนมณี) ได้ให้คำนิยามของการประเมินผลหลักสูตรว่า เป็นการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องของโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

จากความหมายของการประเมินผลหลักสูตร จึงสรุปได้ว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกในด้านโปรแกรมการศึกษา หรือหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร

ทิศนา แชนมณี กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์-

ประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ เช่น หลักสูตรพยาบาล มีวัตถุประสงค์ที่จะฝึกผู้เรียนให้เป็นพยาบาลที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่ดีของพยาบาล การประเมินผลหลักสูตรพยาบาล ก็จะต้องดูว่าหลักสูตรนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่

2. เพื่อตัดสินใจว่า การวางแผนโครงสร้างและระบบของหลักสูตรตลอดจนการบริหารงานและการสอนตามหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

3. เพื่อวัดผลดูว่า ผลผลิต คือ ผู้เรียนนั้นเป็นอย่างไร

ประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตร

สมิทธ คุนทานกร (2523) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินหลักสูตรดังนี้

1. ช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายในการสอนกระจ่างขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะมีลักษณะเป็นผลสะท้อน (Corrective feedback) ไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรและการสอน
3. ส่งเสริมการเรียนของนักเรียน เมื่อความมุ่งหมายกระจ่างแล้วนักเรียนก็สามารถรู้ได้อย่างแน่ชัดว่าตนเองประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร เป็นการให้แรงจูงใจแก่นักเรียน
4. ช่วยในการแนะแนวของครู ข้อมูลที่ครูรวบรวมได้เกี่ยวกับนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนว
5. ช่วยในการสื่อสารระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตร

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974) ได้จัดลำดับขั้นตอนของการประเมินผลหลักสูตรไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินจุดมุ่งหมายในระดับต่าง ๆ ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา และจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อดูว่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้เหมาะสมสอดคล้องกับตัวผู้เรียน และสภาพแวดล้อมหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้ยังยากแก่การสื่อสารหรือไม่การกำหนดจุดมุ่งหมายไว้สูงเกินไปยากแก่การปฏิบัติหรือไม่
2. การประเมินผลโครงการศึกษาของโรงเรียนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นการประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น การเตรียมความพร้อมของ

โรงเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณ การแนะแนว ห้องสมุด โรงฝึกงาน การดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ที่ได้กระทำไปมีประสิทธิภาพหรือไม่

3. การประเมินผลการเลือกเนื้อหาสาระของวิชา การเลือกและจัดประสบการณ์ การเรียน สื่อการเรียน ว่าได้จัดและดำเนินไปเหมาะสมมากน้อยเพียงใด การจัดประสบการณ์ การเรียนได้สัดส่วนกันครบทุกด้าน และมีความเหมาะสมหรือไม่

4. การประเมินผลการสอน การประเมินผลชั้นนี้ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน การประเมินผลในระดับนี้ เพื่อดูว่าการสอนของครูดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

5. การประเมินผลโครงการของหลักสูตร ถึงแม้จะมีการประเมินผลแต่ละโครงการอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็อาจจะมีข้อผิดพลาดได้ ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินผลโครงการเพื่อตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง

ประเภทของการประเมินผลหลักสูตร

เนื่องจากการประเมินผลจะต้องประเมินทุกกระเสาะ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศ ในการตัดสินใจ ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง สคริปเวเน (Scriven อ้างถึงใน เชาวดี วิบูลย์ศรี, 2536) จึงได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งจะกระทำในระหว่างที่โครงการยังไม่สิ้นสุดหรือระหว่างที่ทำหลักสูตรยังไม่เสร็จ หรือยังทำการสอนไม่จบหน่วยเรียน การประเมินผลย่อย มุ่งปรับปรุงแก้ไขเฉพาะเรื่องในช่วงเวลาต่าง ๆ กันนี้ การประเมินผลย่อยนี้บางที่เรียกว่า การประเมินผลเชิงจุลภาค หรือ Micro Evaluation (อ้าง บัวศรี, 2532)

2. การประเมินผลรวม หรือการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการ (Summative Evaluation) อ้าง บัวศรี กล่าวว่า การประเมินผลรวมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาตัดสินว่าหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นและดำเนินการใช้ไปแล้ว มีประสิทธิผลหรือไม่ และจะต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนไหนบ้าง การประเมินผลชนิดนี้จะเป็นการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบ บางที่เรียกการประเมินประเภทนี้ว่า การประเมินผลเชิงมหภาค (Macro Evaluation)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam อ้างถึงใน เขาวดี วิบูลย์ศรี, 2536) ได้จำแนก การประเมินออกเป็น 2 ประเภท เช่นกัน คือ

1. การประเมินระหว่างดำเนินการ เรียกว่า Proactive Evaluation เพื่อการตัดสินใจ
2. การประเมินสิ่งที่ทำไปแล้ว เรียกว่า Retroactive Evaluation เพื่อการรับผิดชอบ (Accountability) ดังรูปแบบต่อไปนี้

	Context	Input	Process	Product
Decision making	—	Proactive (Formative Evaluation)		—
Accountability	—	Retroactive (Summative Evaluation)		—

รูปแบบของการประเมินผล

เลวี (Lewy, 1977) ได้แบ่ง รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรไว้ 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้จากหลักสูตร โดยยึดวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ ควรใช้กับหลักสูตรที่ได้ผ่านการใช้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว รูปแบบการประเมินหลักสูตรลักษณะนี้ ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตร ของ ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบาค (L.J.Cronbach) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริปเวน (M. Scriven)
2. การประเมินคุณค่าของหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อคุณค่าหลักสูตรนั้นสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ได้ดีเพียงใด ได้ผลคุ้มค่าหรือไม่ การประเมินลักษณะนี้ใช้ได้กับหลักสูตรที่อยู่ระหว่างการดำเนินการใช้ (Formative Evaluation) และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) รูปแบบการประเมินลักษณะนี้ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสแต็ก (Robert E. Stake) และรูปแบบการประเมินของโพรวัส (M. Provus)
3. การประเมินเพื่อการตัดสินใจ เป็นการประเมินเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยเชื่อว่าหลักสูตรที่ดีจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการประเมินหลักสูตร รูปแบบนี้จะต้อง

กระทำอย่างเป็นระบบ รูปแบบการประเมินหลักสูตรลักษณะนี้ ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟายเดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า แบบจำลองซิป (CIPP Model) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของ ดอร์ริส ที โกว (Dorris T. Gow)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดของการประเมินผลหลักสูตร พอสรุปได้ว่า การประเมินผลหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร เพราะการประเมินผลหลักสูตร จะให้ข้อมูลในการตัดสินใจแก่ผู้บริหารในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในการประเมินผลหลักสูตรที่ดี ผู้ประเมินควรประเมินผลทั้ง Formative Evaluation และ Summative Evaluation ส่วนการเลือกรูปแบบการประเมินนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน เนื่องจากแต่ละรูปแบบล้วนมีจุดเด่น จุดอ่อน และข้อจำกัดในการใช้ (เฮาวดี วิบูลย์ศรี, 2536)

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบเนื่องจากการใช้หลักสูตรอย่างครบวงจร จึงได้เลือกรูปแบบการประเมินของ ฟายเดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) หรือแบบจำลองซิป (CIPP Model) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอธิบายเฉพาะรูปแบบนี้

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรแบบจำลองซิป (CIPP Model)

CIPP Model เสนอโดย Daniel L. Stufflebeam แห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมจากนักประเมินผลเป็นอย่างมาก คำว่า CIPP เป็นคำย่อของคำว่า Context, Input, Process และ Product แบบจำลองซิป (CIPP Model) นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล หรือสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสม รายละเอียดการประเมินแบบจำลองซิปมีดังนี้

1. การประเมินผลบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นการวางแผน (Planning) จุดมุ่งหมายของการประเมินผล คือ เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ความต้องการและปัญหาต่าง ๆ เป็นการประเมินผลในลักษณะที่เป็นมหภาค (Macroanalytic) ซึ่งจะทำได้ทราบถึง สภาพและปัญหา

ภายนอกที่เป็นแรงกดดันอยู่นั้นมีผลต่อสภาพปัจจุบันอย่างไร และผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ควรกำหนดจุดหมายอย่างไร จึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ได้ การประเมินผลในขั้นนี้อาจใช้เทคนิคหลายอย่าง เช่น การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การตรวจสอบทบทวน (Review Technique) การสำรวจความคิดเห็น (Opinionnaire Technique) และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Conference)

การประเมินผลบริบท นับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย (Homeostatic Change) ได้แก่การเปลี่ยนเทคนิคหรือการกระทำบางอย่าง แต่ยังรักษาสภาพเดิมของจุดหมายและอื่น ๆ ไว้ หรือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Incremental Change) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่คือ เปลี่ยนโดยสิ้นเชิงเพื่อให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ที่คิดไว้ (Metamorphic Change) หรือมุ่งเปลี่ยนแปลงโดยนำเอานวัตกรรมใหม่หรือสร้างสิ่งใหม่เข้ามาทดแทนสิ่งที่มีอยู่เดิม (Neomobilitistic Change)

2. การประเมินผลตัวป้อน (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นการจัดทำโครงการหรือโครงสร้าง (Programming or Structuring) จุดมุ่งหมายของการประเมินผลคือ การพิจารณาว่าจะใช้ทรัพยากรอย่างไรจึงจะบรรลุจุดหมายได้ วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลมีหลายวิธี คือ ตรวจสอบดูว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบมีความสามารถเพียงพอหรือไม่ ยุทธศาสตร์หรือวิธีการที่จะปฏิบัติการให้บรรลุผลควรเป็นอย่างไร และการนำเอายุทธศาสตร์ไปใช้ควรเป็นอย่างไร ผลของการประเมินผลตัวป้อนก็คือวิธีการหลาย ๆ แบบที่มองในแง่ของต้นทุนและผลกำไรที่จะได้รับ มีข้อที่พึงสังเกตอยู่ว่าในขณะที่การประเมินผลบริบทมีลักษณะเป็นมหภาค การประเมินผลตัวป้อนกลับมีลักษณะเป็นจุลภาค (Microanalytic) ในการประเมินผลประเภทนี้ผู้ประเมินผลจะต้องตั้งคำถามหลายข้อ เช่น จุดหมายที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติได้หรือไม่ มีโอกาสบรรลุผลหรือไม่ วิธีการที่ใช้จะช่วยในการบรรลุผลหรือไม่ และควรจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ในแง่ของผลได้ผลเสียวิธีการที่จะนำมาใช้จะให้ผลอย่างไร มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้หรือไม่ ฯลฯ

3. การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นปฏิบัติการ (Implementing) การประเมินผลประเภทนี้จำแนกจุดมุ่งหมายได้ 3 ประการคือ

3.1 เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง หรือทำนายข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นข้อบกพร่องของโครงการหรือของปฏิบัติการ

3.2 การให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน

3.3 เพื่อประโยชน์ในการเก็บหลักฐานในการปฏิบัติงาน

การประเมินผลกระบวนการทำได้หลายวิธี วิธีแรกคือ การตรวจสอบอย่างต่อเนื่องว่าอะไรคือสาเหตุของข้อบกพร่อง เช่น ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนด้วยกัน ผู้เรียนด้วยกัน หรือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ตรวจสอบระบบการสื่อสาร การสนับสนุนจากส่วนกลางในด้านการเงิน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ บุคลากร ฯลฯ วิธีที่สองคือการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าควรทำอะไรที่ไหน วิธีที่สามคือ การเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องทำและได้ทำไปแล้วว่ามีช่องว่างหรือไม่ อย่างไร เช่น ถ้ากำหนดว่าจะมีการสอนเนื้อหาวิชานี้ ก็ตรวจสอบว่าในการปฏิบัติจริงได้สอนหรือไม่ หลักฐานการตรวจสอบจะชี้ให้เห็นว่าข้อบกพร่องเกิดจากอะไร

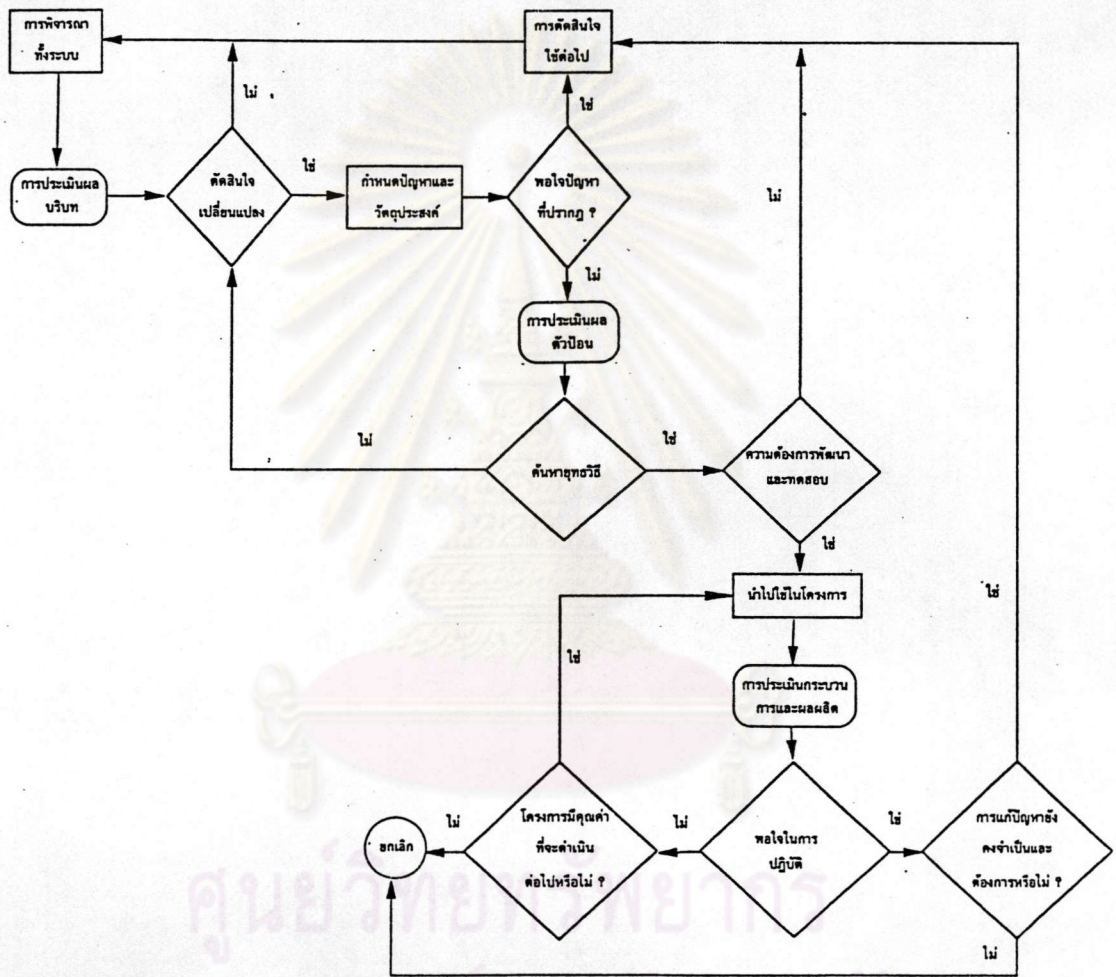
4. การประเมินผลผลิตผล (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลในขั้นทบทวน จุดมุ่งหมายของการประเมินผลประเภทนี้เพื่อตรวจสอบผลที่ได้รับว่าเป็นอย่างไร เป็นไปตามจุดหมายหรือไม่

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1989) จึงได้สรุปแนวคิดในการประเมินผลตามแบบจำลองซีป (CIPP Model) ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเมินผล	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ความสัมพันธ์ กระบวนการตัดสินใจ
บริบท	เพื่อให้ข้อมูลในการกำหนด จุดหมายของหลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความต้องการ, สภาพแวดล้อม ฯลฯ	โดยการวิเคราะห์ระบบ การสำรวจ, การวิจัยเอกสาร, การสัมภาษณ์, แบบทดสอบ วินิจฉัย และวิธี Delphi technique	เพื่อกำหนดจุดหมาย และเป้าประสงค์
ตัวบ่อน	เพื่อตรวจสอบว่าทรัพยากร และความสามารถที่มีอยู่ และแผนที่จะปฏิบัติตาม โครงการเป็นอย่างไร	โดยการจัดอันดับ คุณภาพ การวิเคราะห์ทรัพยากร, การวิจัยเอกสาร และ การทดลองนำร่อง	เพื่อเลือกแหล่งสนับสนุน วิธีการ และกิจกรรม
กระบวนการ	เพื่อตรวจสอบว่ามีข้อ บกพร่องอะไรในกระบวนการ การ เพื่อคาดคะเนปัญหาที่ จะเกิดขึ้น และเพื่อเก็บ ข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน	ควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอด เวลา	เพื่อแก้ไขปรับปรุง การดำเนินงานให้มี ประสิทธิภาพ
ผลิตผล	เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ จากการประเมินผลกับ จุดหมายและข้อมูลจากบริบท ตัวบ่อนและกระบวนการ	กำหนดเกณฑ์ในการวัด และนำไปเปรียบเทียบ กับมาตรฐานที่มีอยู่	เพื่อตัดสินใจว่าจะเลิก หรือทำต่อไปหรือจะ ปรับปรุงอย่างไร

การประเมินโดยแบบจำลองซิป เหมาะสมกับการประเมินทั้งระบบของการศึกษา และมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงทั้งระบบ เพราะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลิตผล ดังแผนภาพที่ 5

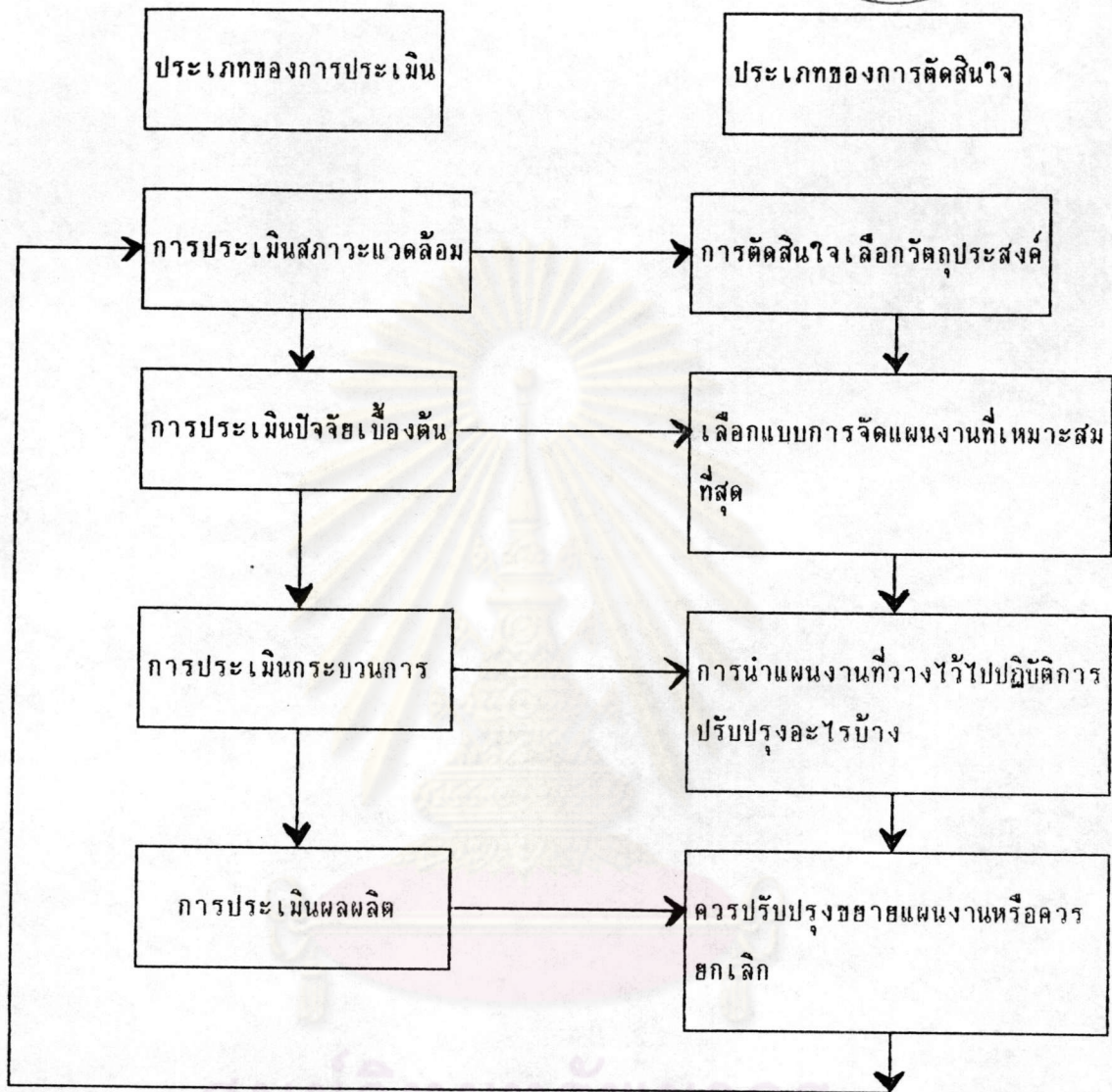
แผนภาพที่ 5 แบบจำลองซิปในการปรับปรุงทั้งระบบ (Stufflebeam, 1989)

สมหวัง นิธิยานุวัฒน์ (2524) กล่าวถึงแบบจำลองซิป ว่าประกอบด้วยการประเมิน 4 ชนิด คือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินความต้องการของสังคม ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนศึกษาปรัชญา ทั้งในและนอกระบบสังคมอันนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมาย
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ เป็นต้น อันที่จะนำไปสู่แผนการจัดโครงการหรือโปรแกรมที่เหมาะสม
3. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อระบุหาจุดเด่น และจุดด้อยของแนวทางที่เลือกใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหารโครงการและกระบวนการจัดกิจกรรม
4. การประเมินผลิตผล เป็นการตัดสินคุณค่าผลิตผลของโครงการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะได้ปรับปรุง หรือล้มเลิกโครงการนี้

และนอกจากนี้ การประเมินแบบจำลองซิปนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจตามแผนภาพที่ 6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ

สัจด์ อุกทรานันท์ (2527) กล่าวว่า การประเมินแบบจำลองชิปเหมาะสมในการประเมินระบบหลักสูตร มิติที่น่าจะมองสำหรับการประเมินส่วนต่าง ๆ คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพปัญหา ความต้องการของสังคม ปรัชญา และแนวคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ อาคาร สถานที่ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น
3. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานโดยเฉพาะกระบวนการบริหารและบริการหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น
4. การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินว่าผลผลิตตรงกับเป้าหมายของหลักสูตรหรือความต้องการของสังคมเพียงใด

ทิศนา แคมมณี (2533) ได้กล่าวถึงการประเมินผลหลักสูตรโดยใช้แบบจำลองชิปว่า Context Evaluation หมายถึง การประเมินผลวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

Input Evaluation หมายถึง การประเมินผลระบบโครงสร้างของหลักสูตร รวมทั้งระบบการจัดการบริหารหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย

Process Evaluation หมายถึง การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

Product Evaluation หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร

พจน์ สะเพียรชัย (2533) กล่าวว่า การประเมินด้วยแบบจำลองชิป สามารถให้รายละเอียดในกิจกรรมทางการศึกษามากขึ้น เช่น

C (Context) หมายถึง ภาวะแวดล้อมทางการศึกษา ได้แก่ สภาพทางสังคม ความต้องการทางสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจ บรรยากาศทางการเมือง แนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษา ลักษณะของท้องถิ่น ชนชั้นทางสังคม ระดับชั้นกลุ่มชน ระดับรายได้ การอบรมเลี้ยงดู สภาพห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียน อันเป็นภาวะแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา

I (Input) หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะนำเข้าสู่ระบบการศึกษา ได้แก่ เงินทุนต่าง ๆ ที่ลงไป รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ เช่น

- ครู อาจแยกเป็น วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ ทักษะคุณ เป็นต้น

- นักเรียน อาจแยกเป็น เพศ ทักษะคิด บุคลิกภาพ ระดับสติปัญญา เป็นต้น
 - หลักสูตร ได้แก่ ประมวลการสอน สื่อการสอน ตำรา วิธีสอน อุปกรณ์ เป็นต้น
- สิ่งเหล่านี้เข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อหล่อหลอมคุณภาพของชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อผลิตออกจากระบบการศึกษา

P (Process) หมายถึง กระบวนการพฤติกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น พฤติกรรมการสอน ได้แก่ การบรรยาย การใช้คำถาม การเสริมแรง การจูงใจ เป็นต้น

P (Product) หมายถึง คุณภาพของมนุษย์ที่เป็นผลิตผลทางการศึกษาในแง่ของสติปัญญา จริยธรรม คุณธรรม พฤติกรรมทักษะต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่สามารถประเมินได้ทั้งระบบ และต่อเนื่อง เพราะเป็นการประเมินตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต รูปแบบนี้จึงสามารถให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียดแก่ผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจทำการเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินโครงการต่อไป จึงทำให้รูปแบบนี้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในการประเมินโครงการ และการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบัน

หลักสูตรทฤษฎีการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531

ปรัชญา

วิทยาลัยพยาบาลเกิดการณ์มีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง สร้างเสริมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้มีพัฒนาการ 3 ด้าน คือ พุทธิปัญญา เจตคติ และทักษะ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน และต้องรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

การมีสุขภาพอนามัยที่ดีเป็นความต้องการและเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ควรจะได้รับบริการ เพื่อให้มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์โดยถ้วนหน้า -วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์มีความเชื่อว่า การพยาบาลเป็นบริการที่จำเป็นต่อสังคม ฉะนั้นสถาบันนี้จึงมุ่งผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพเข้าสู่ทีมสุขภาพ เพื่อรับผิดชอบร่วมกับวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย โดยออกไปปฏิบัติภารกิจด้านสุขภาพอนามัยทั้ง 4 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การให้การดูแลรักษาพยาบาล ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วย ทั้งในสถานพยาบาลและชุมชน

วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์มีความเชื่อว่า การเตรียมพยาบาลวิชาชีพที่สามารถปฏิบัติภารกิจด้านสุขภาพอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การศึกษาพยาบาลจะต้องประกอบด้วยความรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ คือ วิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพ ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์เชื่อว่าจะช่วยพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบในการที่จะให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพสูงแก่บุคคล ครอบครัว และสังคม เปรียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักในคุณค่าของชีวิตและเข้าใจถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนรู้จักพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

หลักสูตรนี้มุ่งหวังที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถดังต่อไปนี้

1. ให้การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การพยาบาล และการรักษาตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อยกระดับสุขภาพของบุคคลครอบครัว และสังคม ทั้งในสถานพยาบาลและชุมชนอย่างถ้วนหน้า
2. ใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลและความต้องการด้านสุขภาพ การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาลในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคลทุกเพศทุกวัยในครอบครัว และสังคมทุกรูปแบบ

3. **ดัดแปลงปรับปรุงวิธีการปฏิบัติการพยาบาลให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยคงไว้ซึ่งมาตรฐานการพยาบาล**
4. **แสดงออกถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือประสานงานในองค์การพยาบาลและหน่วยงานอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ**
5. **แสดงความสามารถเกี่ยวกับการบริหารเบื้องต้น การนิเทศการปฏิบัติการพยาบาล และสามารถเป็นผู้นำทีมทางการพยาบาลได้**
6. **สนับสนุนและร่วมมือในการทำวิจัย ตลอดจนนำผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริการพยาบาล**
7. **แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการสังคมและวิชาชีพ เคารพต่อสิทธิมนุษยชนยึดมั่นต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และร่วมมือในกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพพยาบาล**
8. **แสดงความรับผิดชอบต่อตนเองในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการในด้านส่วนตัว วิชาการ และวิชาชีพ รวมทั้งความเป็นพลเมืองดี**

โครงสร้างหลักสูตร

(1) จำนวนหน่วยกิต		
รวมตลอดหลักสูตร	143	หน่วยกิต
หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	35	หน่วยกิต (24.47%)
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต (6.99%)
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	7	หน่วยกิต (4.89%)
กลุ่มวิชาภาษา	8	หน่วยกิต (5.59%)
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	10	หน่วยกิต (6.99%)
หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	26	หน่วยกิต (18.18%)
หมวดวิชาชีพ	76	หน่วยกิต (53.15%)
หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต (4.19%)

(2) รหัสประจำวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
สังคมศาสตร์	สค.	So.
มนุษยศาสตร์	มน.	Hu.
ภาษา	ภษ.	La.
วิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	วค.	Sc.
พื้นฐานวิชาชีพการพยาบาล	วพ.	Sn.
วิชาชีพพยาบาล	พย.	Ns.

(3) การกำหนดหมายเลขประจำวิชา

ตัวเลขหน้าชื่อวิชา

หลักแรก	หมายถึง	ชั้นการศึกษา
สองหลักหลัง	หมายถึง	ลำดับวิชาในแต่ละหมวดวิชา

ตัวเลขหลังชื่อวิชา

ตัวเลขหน้าวงเล็บ	หมายถึง	จำนวนหน่วยกิตทั้งหมด
ตัวเลขแรกในวงเล็บ	หมายถึง	จำนวนชั่วโมงบรรยาย
ตัวเลขกลางในวงเล็บ	หมายถึง	จำนวนชั่วโมงทดลอง
ตัวเลขหลังในวงเล็บ	หมายถึง	จำนวนชั่วโมงปฏิบัติ

รายวิชาที่กำหนด

1.	หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	35	หน่วยกิต	
	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต	
สค.101	พลศึกษา	1	หน่วยกิต	1(0-2-0)
สค.102	จิตวิทยา 1	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)
สค.203	สังคมและวัฒนธรรม	3	หน่วยกิต	3(3-0-0)
สค.204	เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)
สค.405	การปกครองและการเมืองไทย	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)

กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์		7	หน่วยกิต
มน.101	วิธีการศึกษาค้นคว้า	1	หน่วยกิต 1(1-0-0)
มน.202	สุนทรียศาสตร์	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
มน.203	จริยศาสตร์	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
มน.404	ปรัชญาเบื้องต้น	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
กลุ่มวิชาภาษา		8	หน่วยกิต
ภษ.101	ภาษาอังกฤษ 1	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
ภษ.102	ภาษาอังกฤษ 2	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
ภษ.203	ภาษาไทย 1	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
ภษ.304	ภาษาไทย 2	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์		10	หน่วยกิต
วค.101	เคมี	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วค.102	ชีววิทยา	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วค.103	คณิตศาสตร์ทั่วไป	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
วค.204	สถิติ	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพชั้นการพยาบาล		26	หน่วยกิต
วพ.101	ฟิลิกส์ในการพยาบาล	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วพ.102	กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
วพ.103	กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 2	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วพ.104	จุลชีววิทยาและปรสิตวิทยา	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วพ.105	ชีวเคมี	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
วพ.106	เภสัชวิทยา	3	หน่วยกิต 3(3-0-0)
วพ.207	จิตวิทยา 2	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
วพ.209	จิตวิทยา 3	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
วพ.203	โภชนศาสตร์	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
วพ.210	พยาธิสรีรวิทยา	3	หน่วยกิต 3(3-0-0)

3. หมวดวิชาชีพการพยาบาล		76	หน่วยกิต
พย.101	พัฒนาการพยาบาล	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
พย.102	การพยาบาลพื้นฐาน 1	3	หน่วยกิต 3(2-2-0)
พย.203	การพยาบาลพื้นฐาน 2	4	หน่วยกิต 4(2-0-8)
พย.204	การพยาบาลอนามัยชุมชน 1	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
พย.417	การพยาบาลอนามัยชุมชน 2	4	หน่วยกิต 4(2-0-8)
พย.422	การพยาบาลอนามัยชุมชน 3	2	หน่วยกิต 2(1-0-4)
พย.205	โภชนบำบัด	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
พย.206	การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ 1	6	หน่วยกิต 6(4-0-8)
พย.308	การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ 2	6	หน่วยกิต 6(4-0-8)
พย.312	การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ 3	3	หน่วยกิต 3(2-0-4)
พย.207	การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 1	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
พย.209	การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 2	5	หน่วยกิต 5(3-0-8)
พย.310	การพยาบาลจิตเวชศาสตร์ 1	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
พย.313	การพยาบาลจิตเวชศาสตร์ 2	5	หน่วยกิต 5(3-0-8)
พย.311	การพยาบาลสูติศาสตร์ 1	4	หน่วยกิต 4(3-0-4)
พย.314	การพยาบาลสูติศาสตร์ 2	4	หน่วยกิต 4(2-0-8)
พย.418	การพยาบาลสูติศาสตร์ 3	6	หน่วยกิต 6(3-0-12)
พย.421	การพยาบาลสูติศาสตร์ 4	4	หน่วยกิต 4(2-0-8)
พย.415	หลักการวิจัยเบื้องต้น	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
พย.416	การรักษาพยาบาลเบื้องต้น	3	หน่วยกิต 3(2-0-4)
พย.419	การบริหารการพยาบาล	3	หน่วยกิต 3(2-0-4)
พย.420	แนวโน้มของวิชาชีพพยาบาล	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
4. หมวดวิชาเลือกเสรี		6	หน่วยกิต
มน.305	เทคโนโลยีทางการศึกษา	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)
พย.425	สัมมนาการพยาบาล	2	หน่วยกิต 2(1-2-0)
พย.323	การพยาบาลผู้ปวยสูงอายุ	2	หน่วยกิต 2(2-0-0)

พย.324	การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)
มน.306	ตรรกวิทยา	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)
สค.306	กลุ่มพลวัต	2	หน่วยกิต	2(1-2-0)
สค.307	มารยาทสังคม	1	หน่วยกิต	1(0-2-0)
สค.308	นาฏศิลป์ไทย	1	หน่วยกิต	1(0-2-0)
วพ.411	พืชสมุนไพร	2	หน่วยกิต	2(2-0-0)

ระเบียบการเรียนและการประเมินผล

ระเบียบวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการเรียนและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2531

ระเบียบการเรียนและการประเมินผลการเรียน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2531 เป็นระเบียบที่ว่าด้วยการศึกษาาระบบหน่วยกิต ใช้บังคับการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ พุทธศักราช 2531 เป็นต้นไป ดึงใจความต่อไปนี้

หมวด 1

ระเบียบการเรียน

ข้อ 1 ระบบการศึกษา ใช้ระบบการศึกษา ระบบหน่วยกิต ทวิภาค

ข้อ 2 ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ มีระยะเวลาศึกษา 4 ปี แต่ไม่เกิน 8 ปี แต่ละปีแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ภาค ภาคหนึ่ง ๆ ไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ หนึ่งสัปดาห์มีชั่วโมงศึกษาไม่เกิน 40 ชั่วโมง

ข้อ 3 การกำหนดหน่วยกิตให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ภาคทฤษฎี 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาบรรยาย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต่อหนึ่งภาคการศึกษา

3.2 ภาคปฏิบัติการพยาบาล 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ปฏิบัติการพยาบาล 4-6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต่อหนึ่งภาคการศึกษา หรือมีจำนวนชั่วโมงระหว่าง 60-90 ชั่วโมงต่อหนึ่ง

ภาคการศึกษา

3.3 ภาคปฏิบัติการทดลอง 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้ปฏิบัติการในห้องทดลอง 2-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ต่อหนึ่งภาคการศึกษา หรือมีจำนวนชั่วโมงระหว่าง 30-45 ชั่วโมง ต่อหนึ่งภาคการศึกษา

หมวด 2

วิธีการประเมินผลการเรียน

ข้อ 3 การประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการพยาบาล ใช้ระบบการให้คะแนน (Grading system) โดยมีอักษรระดับคะแนน (Letter grade) และแต้มระดับคะแนน (Grade point) ดังนี้

อักษรระดับคะแนน	แต้มระดับคะแนน	ความหมาย
A	4	ดีมาก
B	3	ดี
C	2	ปานกลาง
D	1	อ่อน
F	0	ตก

ข้อ 4 ให้ใช้อักษรระดับคะแนนแสดงผลการเรียนที่มีเงื่อนไขในแต่ละรายวิชาดังนี้

4.1 F ใช้แสดงผลการเรียนต่อไปนี้

- ก. นักศึกษาเข้าสอบและสอบตก
- ข. นักศึกษาขาดสอบโดยไม่ได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยฯ
- ค. นักศึกษาไม่มีสิทธิ์เข้าสอบ เนื่องจากมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ

80 ในรายวิชานั้น

- ง. นักศึกษากระทำผิดระเบียบการสอบไล่ และได้รับการตัดสินใจ

ให้สอบตก

4.2 E ใช้แสดงผลการเรียนเมื่ออาจารย์ผู้สอนพิจารณาว่าผลการสอบยังไม่เป็นที่พอใจ ควรให้นักศึกษามีโอกาสสอบแก้ตัวใหม่ หรือให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นต้น เมื่อนักศึกษาได้ทำตามเงื่อนไขแล้ว จะได้อักษรระดับคะแนนไม่สูงกว่า D

4.3 I ใช้แสดงผลการเรียนในกรณีที่นักศึกษายังทำงานไม่ครบตามที่กำหนดไว้ และมีเหตุผลสมควร หรือเนื่องจากการปฏิบัติงานยังไม่สมบูรณ์ เมื่อนักศึกษาทำงานครบสมบูรณ์ แล้วอาจารย์ผู้สอนจะพิจารณาเปลี่ยน I ตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่สูงกว่าอักษรระดับคะแนน B

ข้อ 5 การคำนวณหาระดับคะแนน (Grade) ใช้สถิติ Normal T-Score ในการคำนวณ โดยอาศัยการอิงเกณฑ์และการอิงกลุ่มประกอบการพิจารณาการกำหนดจำนวนระดับคะแนน

ข้อ 6 การประเมินผลการศึกษา ให้กระทำดังต่อไปนี้

6.1 ภาคทฤษฎี

ก. ให้ประเมินผลการศึกษาเมื่อสิ้นภาคการศึกษาแต่ละภาค

ข. ในการประเมินผลการศึกษา ไม่นำรายวิชาที่ได้ E และ I มา

คำนวณ

6.2 ภาคปฏิบัติการพยาบาล ให้กระทำดังต่อไปนี้

ก. ให้ทำการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลหลังจากที่นักศึกษาปฏิบัติ การพยาบาลครบตามที่กำหนดในแต่ละวิชาแล้ว

ข. ในการประเมินผลภาคปฏิบัติการพยาบาลให้นำแต้มระดับคะแนน (Grade point) ของภาคปฏิบัติการพยาบาลแต่ละวิชา มาคำนวณหาแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ภาคปฏิบัติ เมื่อนักศึกษาปฏิบัติงานครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว

ข้อ 7 การคำนวณผลการเรียน คำนวณได้ดังนี้

7.1 แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎี

ก. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีรายภาค ให้คำนวณจากผล การศึกษาของนักศึกษาเฉพาะภาคทฤษฎีในภาคการศึกษานั้น โดยนำแต้มระดับคะแนนสะสมหารด้วย หน่วยกิตสะสมที่เรียนในภาคการศึกษานั้น

ข. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีรายปี คำนวณจากผลการ ศึกษาเฉพาะภาคทฤษฎีตลอดปีการศึกษานั้น โดยนำแต้มระดับคะแนนสะสมหารด้วยหน่วยกิตสะสม ภาคทฤษฎีตลอดปีการศึกษานั้น

ค. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีตลอดหลักสูตร คำนวณจาก ผลการศึกษาของนักศึกษาเฉพาะภาคทฤษฎีตลอดหลักสูตร โดยนำแต้มระดับคะแนนสะสม หารด้วย หน่วยกิตสะสมภาคทฤษฎีตลอดหลักสูตร

ง. การคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ให้คำนวณเฉพาะรายวิชา
ที่นักศึกษาสอบได้ระดับคะแนน A, B, C และ D เท่านั้น

7.2 แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคปฏิบัติการพยาบาล

ก. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคปฏิบัติการพยาบาลแต่ละวิชาคำนวณ
จากคะแนนการปฏิบัติการพยาบาลที่กำหนดในแต่ละวิชา

ข. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคปฏิบัติการพยาบาลตลอดหลักสูตร
คำนวณจากแต้มระดับคะแนนสะสมภาคปฏิบัติการพยาบาลหารด้วยหน่วยกิตสะสมภาคปฏิบัติการพยาบาล
ตลอดหลักสูตร

7.3 แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร คำนวณจากผลรวมของแต้ม
ระดับคะแนนสะสมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หารด้วยหน่วยกิตสะสมภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติตลอด
หลักสูตร

หมวด 3

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

ข้อ 8 การตัดสินผลการเรียนให้ปฏิบัติดังนี้

8.1 ภาคทฤษฎี

ก. นักศึกษาปีที่ 1 ที่สอบได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยภาคการศึกษาที่ 1
ต่ำกว่า 1.00 ให้ลั่นสภาพการเป็นนักศึกษา

ข. นักศึกษาปีที่ 1 ที่สอบได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยภาคการศึกษาที่ 1
ระหว่าง 1.00-1.49 ให้เรียนซ้ำชั้น

ค. นักศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 ที่สอบได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยภาค
การศึกษาปีที่ 1 ต่ำกว่า 1.50 ให้เรียนซ้ำชั้น

ง. นักศึกษาทุกชั้น ที่สอบได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยภาคการศึกษาที่ 1
ตั้งแต่ 1.50 ขึ้นไป ให้ศึกษาต่อในภาคการศึกษาที่ 2 ได้

จ. นักศึกษาทุกชั้น ที่สอบได้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎี
รายปีต่ำกว่า 2.00 ให้เรียนซ้ำชั้น

จ. นักศึกษาที่สอบได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีรายปีต่ำกว่า 2.00 สองปีติดต่อกัน หรือเรียนซ้ำชั้นสองปีติดต่อกันให้สิ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

ข. นักศึกษาที่สอบได้ E หรือ I และไม่สามารถแก้ E หรือ I ได้ให้เรียนซ้ำวิชานั้น

8.2 ภาคปฏิบัติการพยาบาล

ก. นักศึกษาที่ได้แต่มีระดับคะแนนภาคปฏิบัติการพยาบาลวิชาใดต่ำกว่า 2.00 ให้เรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลซ้ำวิชานั้น

ข. นักศึกษาที่เรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลซ้ำในวิชาใด หลังจากเรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลซ้ำแล้ว ได้แต่มีระดับคะแนนภาคปฏิบัติการพยาบาลวิชาเดิมไม่ถึง 2.00 ให้เรียนซ้ำชั้น

ข้อ 9 สิทธิในการเข้าสอบ

9.1 ภาคทฤษฎี นักศึกษามีสิทธิเข้าสอบในภาคการศึกษาใดจะต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของวิชานั้น

9.2 ภาคปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาจะมีสิทธิได้คะแนนประเมินผลภาคปฏิบัติการพยาบาลจะต้องมีเวลาปฏิบัติการพยาบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละวิชา

9.3 นักศึกษาที่มีเวลาเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการพยาบาลต่ำกว่าร้อยละ 80 เนื่องจากป่วยต้องรับไว้รักษาในโรงพยาบาล หรือสาเหตุอื่น ๆ คณะกรรมการดำเนินการวิทยาลัยพยาบาลฯ จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

ข้อ 10 การเลื่อนชั้นประจำปี

นักศึกษามีสิทธิเลื่อนชั้นประจำปี ต้องมีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ต่อไปนี้

10.1 สอบไล่ได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีรายปีไม่ต่ำกว่า 2.00

10.2 เรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลรายปีครบทุกวิชา และได้แต่มีระดับคะแนนแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 2.00

10.3 นักศึกษาที่ขาดคุณสมบัติข้อ 10.1 หรือ 10.2 ข้อใดข้อหนึ่งไม่มีสิทธิเลื่อนชั้นในปีนั้น

ข้อ 11 การสอบตกหรือซ้ำชั้น

11.1 นักศึกษาที่สอบตกภาคทฤษฎีและต้องซ้ำชั้น ให้เรียนซ้ำชั้นทุกวิชา

ยกเว้นวิชาที่สอบได้ระดับคะแนน B ขึ้นไป

11.2 นักศึกษาที่สอบตกภาคปฏิบัติและต้องซ้ำชั้น ให้เรียนซ้ำชั้นทุกวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการพยาบาล ยกเว้นวิชาที่สอบได้ระดับคะแนน B ขึ้นไป

11.3 นักศึกษาที่ต้องซ้ำชั้นด้วยเหตุผลกรณีอื่น ให้เรียนซ้ำชั้นทุกวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ข้อ 12 การสิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษา

นักศึกษาจะสิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษาต่อเมื่อมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

12.1 มีคุณสมบัติในหัวข้อเกณฑ์การตัดสินผลการศึกษาที่ให้สิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษา

12.2 ไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบและวินัยของวิทยาลัยพยาบาลฯ และคณะกรรมการดำเนินการวิทยาลัยพยาบาลฯ ตัดสิทธิ์ลงทะเบียนให้สิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษา

12.3 เหตุอื่น ๆ ที่คณะกรรมการดำเนินการวิทยาลัยพยาบาลฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้สิ้นสุดสภาพการเป็นนักศึกษา เนื่องจากสภาพนักศึกษาไม่สามารถศึกษาต่อได้

ข้อ 13 ข้อบังคับการสำเร็จการศึกษา

ผู้ที่มีสิทธิ์สำเร็จการศึกษาได้ ต้องมีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์ต่อไปนี้

13.1 เรียนครบและสอบผ่านตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในหลักสูตร

13.2 สอบไล่ได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคทฤษฎีตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า 2.00

13.3 ผ่านการเรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลครบทุกวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคปฏิบัติตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2.00

13.4 เป็นผู้มีความประพฤติดี ไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาโทษ และหรือถูกลงโทษ

13.5 นักศึกษาที่ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ในข้อ 13.1, 13.2, 13.3 และ 13.4 จะเป็นผู้ไม่มีสิทธิ์สำเร็จการศึกษา

ข้อ 14 นักศึกษาที่มีสิทธิ์ได้รับเกียรติคุณ หลักระบบพยาบาลศาสตรบัณฑิต จะต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยสอบตกในวิชาใด และไม่เคยได้รับคะแนนรายวิชาใดต่ำกว่า C รางวัลเกียรติคุณมี 2 ประเภท คือ

- 14.1 ผู้สอบได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.50 ขึ้นไป ได้รับเกียรตินิยมนับหนึ่ง
- 14.2 ผู้สอบได้แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.25-3.49 ได้รับเกียรตินิยมนับสอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยใช้แบบจำลองซีป (CIPP Model) ที่มีผู้วิจัยไว้ คือ

สมหวัง นิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2522) ได้ทำการประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของ Daniel L. Stufflebeam มีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อค้นหาข้อเสนอในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณภาพของนิสิต ภาระงานของอาจารย์ผู้สอน กระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตร และผลิตผลของหลักสูตรโดยการพิจารณาหาเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละเรื่อง แล้วรวบรวมข้อคิดเห็นจากอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้ร่วมสอนในหลักสูตร นิสิตตลอดจนคณาจารย์บัณฑิต แล้วนำไปวิเคราะห์เทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ในแต่ละเรื่อง ผลการประเมิน พบว่า

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรชัดเจน และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาแต่สัดส่วนของวิชาไม่เหมาะสม จำนวนหน่วยกิตมากเกินไป นิสิตส่วนใหญ่ยังไม่ทราบวัตถุประสงค์และความคาดหวังของหลักสูตร
2. ศักยภาพเชิงวิชาการของนิสิต นิสิตที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว มีความรู้ความสามารถทางด้านจิตวิทยา และการแนะแนวตรงตามสาขาที่เข้ามาศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ และความถนัดเชิงวิชาการอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ
3. ภาระงานของอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาเอก ทางด้านการสอนมีมากกว่าเกณฑ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบางท่านยังต้องทำงานอื่น การวิจัย และการบริการชุมชนของอาจารย์ทำกันน้อยมาก

4. กระบวนการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษาโดยทั่วไป
ยังไม่เหมาะสม
5. กระบวนการเรียนการสอน ยังได้ผลไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ
6. ผลผลิตของหลักสูตรต่ำกว่าแผนที่ตั้งไว้

อรุณ วิวัฒน์ประทีป (2527) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัย
ครู โดยใช้แบบจำลองซิป ผลการวิจัย พบว่า การประเมินบริบท ความมุ่งหมายของหลักสูตรส่วน
ใหญ่มีความเหมาะสม โครงสร้างเนื้อหาสาระเป็นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ คนตรีตะวันตก
มากกว่าคนตรีไทย จำนวนหน่วยกิตคนตรีปฏิบัติน้อยเกินไป การประเมินปัจจัยเบื้องต้นยังไม่
เหมาะสมเท่าที่ควร อาจารย์ผู้สอนมีวุฒิต่ำกว่าเกณฑ์สัดส่วนมาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย
จำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอ อุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่พร้อมเท่าที่ควร ส่วนนักศึกษามี
ความเหมาะสมปานกลาง การประเมินกระบวนการ ยังไม่เหมาะสม และแสดงความคิดเห็นน้อย
กระบวนการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสม นักศึกษาได้ผลสัมฤทธิ์จากกระบวนการเรียนการสอน
ด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัยน้อย การประเมินผลผลิต มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย

กัทธา อรัณยภาค (2530) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุง
ครรภ์ก่อนามัย) : การศึกษากรณีโรงเรียนผดุงครรภ์ก่อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 9
จังหวัดยะลา เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย ศึกษาตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป (CIPP
Model) โดยศึกษาจากประชากร 4 กลุ่ม จำนวน 593 คน คืออาจารย์ 43 คน นักศึกษา 220
คน ผดุงครรภ์ก่อนามัย 165 คน และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผดุงครรภ์ก่อนามัย 165 คน ผลการวิจัย
พบว่า การประเมินบริบทเหมาะสม ปัจจัยเบื้องต้นเหมาะสม ยกเว้นส่วนประกอบการเรียนการสอน
เช่น ตำรา วัสดุทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ และสถานที่เรียนไม่เพียงพอ สถานที่ฝึกปฏิบัติ
งานบางแห่งมีคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย การประเมินกระบวนการเหมาะสมมีบางรายวิชาต้อง
ปรับปรุง มีความไม่พร้อมในการเปิดสอนในหมวดวิชาเลือก ผลผลิตของหลักสูตรเหมาะสม

สมสมร เทพนาโสมนัสส์ (2532) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดย
ใช้แบบจำลองซิป กลุ่มตัวอย่างประชากร 5 กลุ่ม จำนวน 881 คน ประกอบด้วย อาจารย์ 165

คน นักศึกษา 203 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 314 คน นายจ้าง 65 คน และอาจารย์ 134 คน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินบริบท ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดี ยกเว้นเนื้อหาหลักสูตรยังมีความซ้ำซ้อนค่อนข้างมาก การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดี ยกเว้นส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ คุณภาพค่อนข้างต่ำ และมีความสะดวกในการใช้ค่อนข้างน้อย การประเมินกระบวนการผลิต ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมค่อนข้างมาก ยกเว้น บรรณาสถาการเรือนภาคทฤษฎี การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการปรับปรุงการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย ผลผลิตมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก

สุวามี ชาศรีวิวัฒน์ (2536) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พุทธศักราช 2528 ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ศึกษาตามกรอบการประเมินของแบบจำลองซิป (CIPP Model) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม จำนวน 1,395 คน คือ ผู้บริหาร 42 คน อาจารย์ 416 คน นักศึกษา 309 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 314 คน ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น 314 คน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินบริบทมีความเหมาะสม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ปริมาณอาจารย์ในหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพการพยาบาลกับรายวิชาที่เปิดสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อย ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนมีความเพียงพอในระดับน้อย แต่มีคุณภาพและความสามารถในการให้บริการในระดับมาก กระบวนการผลิตมีความเหมาะสมในระดับมาก และผลผลิตของหลักสูตรตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก

จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประเมินหลักสูตรโดยใช้แบบจำลองซิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการประเมินหลักสูตร และสามารถให้ข้อมูลได้ทั้งระบบในการปรับปรุงหลักสูตรแก่ผู้บริหารได้เป็นอย่างดีด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แบบจำลองซิป (CIPP Model) ในการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์